GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 34225
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34225: לאומיות וזכויות (מסלול גמיש)

הוראות לנבחן

הוראות
א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון – (3×9) – 27 נקודות
פרק שני – (2×24) – 48 נקודות
פרק שלישי – (1×25) – 25 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (27 נקודות)

ענו על שלוש מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 9 נקודות).
בכל תשובה כתבו שניים–שלושה משפטים לפחות.

1. חוק השבות ומחלוקת בנוגע לחוק

(9 נקודות)

הציגו את עיקרי חוק השבות, והציגו מחלוקת אחת שהתעוררה בנוגע לחוק זה.

(9 נקודות)

2. דמוקרטיה מתגוננת וביטוייה במדינת ישראל

(9 נקודות)

הציגו את המושג דמוקרטיה מתגוננת, והציגו כיצד הוא בא לידי ביטוי במדינת ישראל.

(9 נקודות)

3. זכויות קבוצתיות (זכויות מיעוט)

(9 נקודות)

הציגו את סוג הזכויות: זכויות קבוצתיות (זכויות מיעוט).

(9 נקודות)

4. פקודה בלתי חוקית ופקודה בלתי חוקית בעליל

(9 נקודות)

הציגו שני הבדלים בין פקודה בלתי חוקית ובין פקודה בלתי חוקית בעליל.

(9 נקודות)

פרק שני (48 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 5–7 (לכל שאלה – 24 נקודות).

5. רופאים לפריפריה

(24 נקודות)
(ראו בנספח: שאלה 5)

– ציינו והציגו איזו פנייה מן הפניות לגורמים השונים בהכרזת העצמאות באה לידי ביטוי בקטע.
– צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי פנייה זו באה לידי ביטוי בקטע.
– הסבירו כיצד פנייה זו באה לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

(24 נקודות)

6. הגבלת השימוש במזומן

(24 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 6)

– ציינו והציגו את סוג החובות (חובות האדם כאדם או חובות האדם כאזרח) שההצעה מבקשת לממש.

– צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים שסוג החובות הזה בא לידי ביטוי בקטע.

– הסבירו כיצד סוג החובות הזה בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

(24 נקודות)

7. השיר באירוויזיון

(24 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 7)

– ציינו והציגו את הזכות של היוצר הישראלי שנפגעת, לטענת עורך הדין.

– צטטו מן הקטע משפט שממנו לומדים כי זכות זו באה לידי ביטוי בקטע.

– הסבירו כיצד זכות זו באה לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

(24 נקודות)

פרק שלישי (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 8–9.

שימו לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת המושג) ענו על פי מה שלמדתם ולא על פי הקטע.

---

8. לאומיות אתנית־תרבותית – דברי ההסבר לחוק יסודות המשפט

(25 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 8)

לפניכם קטע (מעובד) מתוך דברי ההסבר לחוק יסודות המשפט, תשל"ח – 1978.

– הציגו את סוג הלאומיות: אתנית־תרבותית.

– צטטו מן הקטע משפט (אחד או יותר) שעוסק בלאומיות אתנית־תרבותית.

– הסבירו כיצד סוג הלאומיות הזה בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

(25 נקודות)

9. עקרון הפלורליזם – הצעת החוק להורדת אחוז החסימה

(25 נקודות)

(ראו בנספח: שאלה 9)

לפניכם הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון – אחוז החסימה), התשפ"א–2021, וקטע מעובד מתוך דברי ההסבר להצעה זו.

– הציגו את עקרון הפלורליזם.

– צטטו מן הקטע משפט בנוגע לעקרון הפלורליזם.

– הסבירו כיצד עקרון הפלורליזם בא לידי ביטוי במשפט שציטטתם.

(25 נקודות)

נספח – הקטעים

שאלה 5

בשנים האחרונות תושבי פריפריה רבים מתלוננים על מחסור חמור ברופאים באזור מגוריהם. לדבריהם בשל מחסור זה נוצר פער גדול באיכות השירותים הרפואיים בין אלה שהמדינה מספקת לתושבי הפריפריה ובין אלה הניתנים לתושבי אזור המרכז.

כדי לסייע בפתרון בעיה זו התקיים בחו"ל כינוס ביוזמתם של משרד העלייה והקליטה, משרד הבריאות וארגון העלייה "נפש בנפש". הכינוס נועד לעודד כאלפיים רופאים יהודים מרחבי העולם לעלות לארץ. שר הבריאות אמר בכינוס: "אני מברך על מהלך זה, שיסייע לתגבר את המערכת בבעלי מקצוע איכותיים, זכאֵי שבות, ערכיים וציוניים, המעוניינים לעלות לארץ ומבקשים לקשור את גורלם בגורלה של מדינת ישראל. זהו מימוש של החזון הציוני".

שאלה 6

בחוק הישראלי יש איסור על שימוש בכסף מזומן בעסקאות מסכום מסוים ומעלה. בדיונים להכנת תקציב המדינה עלתה הצעה להקטין את הסכום המרבי המותר לשימוש במזומן, כדי להיאבק בתופעת העלמות המס. על פי ההצעה, בעלי עסקים שעד כה העלימו מיסים ייאלצו לדווח לרשויות המס על עסקאות שביצעו.

שאלה 7

לקראת תחרות "האירוויזיון" פורסם השיר שנבחר לייצג את איסלנד, והתברר כי מנגינת הפזמון בשיר דומה מאוד למנגינה של שיר ישראלי שנקרא "חתונת השנה". בעקבות זאת הגיש יוצר השיר הישראלי באמצעות עורך דינו תלונה לאיגוד השידור האירופי נגד נציגי איסלנד, בטענה שהשימוש בשיר הזה נעשה ללא אישורו של היוצר הישראלי וללא פיצוי ראוי. לכן עורך הדין דורש להסיר את השיר מן התחרות.

שאלה 8

ערב קום המדינה היה משפט הארץ מושתת על החקיקה העות'מאנית, על דברי החקיקה שחוקקו שלטונות המנדט, ובתור מקור משלים למשפט האנגלי. עם הקמת המדינה קוימה מערכת זו בכפיפה לחקיקה של רשויות המדינה. מאז נעשתה חקיקה רבה ומגוונת, והיום הגיע הזמן לנתק את המשפט הישראלי מן הקשר עם המשפט האנגלי ולהעמידו על יסודות עצמאיים. לכן מוצע לקבוע הוראה שתנחה את בתי המשפט בפתרון של שאלות משפטיות. [...]

עם ביטול התפקיד המשלים של המשפט האנגלי מתעוררת השאלה כיצד על בתי המשפט לנהוג כאשר במקורות המשפט העיקריים אין תשובה על שאלה משפטית מסוימת. במילים אחרות, כיצד ימלא בית המשפט מה שנהוג לכנות "שטחים ריקים" ("לקונות" בלועזית). מוצע להורות שבמקרים אלה ינחה בית המשפט את עצמו על ידי "עקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום של מורשת ישראל". מבין ההצעות השונות נבחרה נוסחה זו כדי להפנות את השופט אל ערכי היסוד והמוסר של מורשת ישראל, בלי לכפות עליו את כל הוראות המשפט העברי.

שאלה 9

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון – אחוז החסימה), התשפ"א–2021

תיקון סעיף 81 – 1. בחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט–1969, בסעיף 81(א), במקום "שאינו פחות מ־3.25% (שלושה אחוזים ורבע)" יבוא "שאינו פחות מ־1.5% (אחוז וחצי)".

דברי הסבר:

אחוז החסימה [מספר קולות מינימלי שמפלגה צריכה לקבל כדי להיות מיוצגת בכנסת] שנקבע בחוק גבוה מדי, הוא משתיק ציבורים שלמים ואינו מבטא נכון את הדעות הקיימות בחברה ואת הקשת הפוליטית במדינת ישראל. ההוכחה לכך ניתנה במהלך השנתיים האחרונות: מדינת ישראל הלכה לבחירות שלוש פעמים בשנה אחת, וזאת משום שמפלגות שהיו קרובות לאחוז החסימה הגבוה לא הצליחו לעוברו, וכך הושלכו לפח מאות אלפי קולות.

במשך חמישים שנה היה אחוז החסימה בישראל אחוז אחד בלבד. לאחר מכן הוא עלה, עד שהגיע ל־3.25% , מתוך מחשבה שכך תתחזק מערכת השלטון. אך לא רק שהיא לא התחזקה, היא נחלשה.

החזרה לאחוז החסימה של 1.5% כפי שהיה נהוג בעבר, תבטא בדיוק רב יותר את חילוקי הדעות ותשפר את הדמוקרטיה בישראל.

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics